

GUIA DOCENT

HISTÒRIA DE L'URBANISME

PROFESSORS: Fernando Pingaron-Esaín (Grup A)
Adrià Besó Ros (Grup B)

I.- DADES INICIALS D'IDENTIFICACIÓ

NOM DE L'ASSIGNATURA:	HISTÒRIA DEL URBANISME
CARÀCTER:	OPTATIVA
TITULACIÓ:	LLICENCIAT EN HISTÒRIA DE L'ART
CICLE:	PRIMER CICLE
DEPARTAMENT:	HISTÒRIA DE L'ART
PROFESSORS RESPONSABLES:	FERNANDO PINGARRON-ESAIN ADRIÀ BESÓ ROS

II.- INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

L'assignatura "Història de l'Urbanisme" forma part de les matèries optatives del primer cicle de la Llicenciatura d'Història de l'Art i té una càrrega docent de 4,5 crèdits.

Tenint en compte el seu ampli àmbit geogràfic i cronològic, el seu contingut ha de permetre i conciliar plantejaments generals i introductoris amb aprofundiments destacats i significatius, en la mesura del possible, de cada gran període estudiat.

En relació amb les altres assignatures del primer cicle, tant troncal com optatives, més una obligatòria, que abasten des de l'Antiguitat fins a l'època contemporània, la matèria que ens motiva ha de situar la disciplina de l'Urbanisme en el seu context i marc adequat amb l'estudi del fenomen urbà a través del temps: l'estudi de les diferents ciutats on s'han produït les principals aportacions de la Història de l'Arquitectura Occidental, i on s'han fragat també les altres disciplines artístiques i d'altres camps del saber humà.

III.- VOLUM DEL TREBALL

L'assignatura és de 4 5 crèdits, amb la qual cosa, el mòdul comprèn un total de 112'5 hores, distribuïdes al llarg de 15 setmanes. La distribució de la docència de l'assignatura serà la següent:

ASSISTÈNCIA A CLASSES TEÒRIQUES: 25 h.
ASSISTÈNCIA A CLASSES PRÀCTIQUES: 6 h.
PREPARACIÓ DE TREBALLS: 25 h.
ESTUDI PREPARACIÓ DE CLASSES: 10 h.
PREPARACIÓ DE PROBLEMES: 15 h
ESTUDI PREPARACIÓ D'EXÀMENS 25 h.
REALITZACIÓ D'EXÀMENS 2
ASSISTÈNCIA A TUTORIES 2 h.
ASSISTÈNCIA A SEMINARIS I ACTIVIDADES 2 h.

IV.- OBJECTIUS GENERALS

- . Comprensió de l'urbanisme com disciplina artística i científica en el seu desenvolupament historiogràfic.
- . Introducció a l'alumne/a en la metodologia adequada per al reconeixement dels principals assoliments urbanístics al llarg de la història.
- . Que l'alumne/a sàpiga identificar sobre la base de la planta d'una ciutat les principals característiques del seu urbanisme i enquadrar-la dintre d'un període històric.

V.- CONTINGUTS

Els continguts de l'assignatura es divideixen en quatre grans blocs temàtics. Després d'un primer tema necessari de caràcter historiogràfic, els quatre blocs referits, ens introduïxen successivament en el món clàssic grecoromano, l'Europa medieval, el món modern des del segle XV al XVIII, i el contemporani des del XIX fins a la nostra època.

- . Concepte d'urbanisme i ciutat
- . La ciutat en l'antiguitat
- . La ciutat en l'edat mitja
- . La ciutat en l'edat moderna
- . La ciutat contemporània des de la revolució industrial.

VI.- HABILITATS QUE CAL ADQUIRIR

- Instruir-se en el coneixement de les principals característiques de la ciutat en les diferents etapes històriques.
- Desenvolupar la capacitat d'observació per a saber interpretar la trama urbana d'una ciutat a través de l'observació directa o d'un plànol i situar-la dintre d'unes coordenades espacials i temporals concretes.
- Apropament a la terminologia, conceptes i arguments clau de la Història de l'Urbanisme des de l'Antiguitat fins a l'època contemporània.
- Utilització i familiarització d'un dilatat acerb de plànols, plantes i alçats de les principals actuacions urbanístiques estudiades, imprescindible en l'estudi de l'assignatura, que serà facilitat al/la estudiant/a.

VII.- HABILITATS SOCIALS

- Habilitat de recerca, selecció i valoració de la informació.
- Capacitat de reconèixer, interpretar i transferir els coneixements adquirits per escrit, amb el rigor que requereix i la terminologia adequada.
- Ús de noves tecnologies.

VIII.- TEMARI I PLANIFICACIÓ TEMPORAL

	TEMA	SETMANES
1	GRÈCIA: Les ciutats micèniques i minòiques. La ciutat grega: components urbans. Milet i l'urbanisme funcional. Atenes.	1
2	ROMA: Principis de l'urbanisme romà. Els grans models del urbanisme romà. La ciutat de Roma. L'hàbitat de les ciutats hispano-romanes.	1
3	L'EDAT MITJANA: Introducció a la ciutat medieval. La ciutat medieval en Europa. Ciutats medievals a l'Espanya cristiana. La ciutat islàmica. Ciutats hispano-musulmanes.	2
4	LA CIUTAT EN EL RENAIXEMENT: Utopia i realitat. Els teòrics del Quattrocento i Cinquecento italià. La Roma de Sixt V. El cas d'Espanya i l'urbanisme colonial.	1
5	LA CIUTAT BARROCA: Principis de l'urbanisme barroc. Les capitals de l'Europa Barroca. Versalles, Roma, Londres, Sant Petersburg. Les places reials de París. Actuacions barroques a Espanya.	2
6	LA CIUTAT I EL NEOCLASICISME: Teoria i pràctica de l'Urbanisme: de P. Patte a Quatremère de Quincy. Les propostes de l'arquitectura revolucionària. Ledoux i la ciutat ideal de Chaux. Aportacions angleses.	1
7	LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL: Utopia i ciutat al segle XIX. Iniciatives per a la reforma de la ciutat industrial. R. Owen. Ch. Fourier. E. Cabet. La crítica dels socialistes científics. Ciutats ideals després de 1848.	1
8	LES GRANS TRANSFORMACIONS DE LA CIUTAT AL SEGLE XIX: Naixement de la urbanística moderna. Les primeres legislacions urbanes. Haussmann i el pla de París. Florència. Viena. El Pla Cerdà a Barcelona. Els eixamples.	2
9	LA CIUTAT A LES PORTES DEL SEGLE XX: Aspectes legislatius. Els plans reguladors. C. Sitte i la concepció artística de l'Urbanisme. E. Howard i la Ciutat-Jardí. La Ciutat Lineal i Arturo Soria. La ciutat industrial de Tony Garnier.	2

10	APROXIMACIÓ ALS PROBLEMES URBANÍSTICS DEL SEGLE XX: Legislació i experiències urbanístiques en la postguerra. Les reformes urbanes a Viena. La vivenda col·lectiva a Alemanya. La urbanística de Gropius. La urbanística de Le Corbusier. La urbanística dels CIAM i la Carta d'Atenes.	2
----	---	---

IX.- METODOLOGIA

- Classes presencials.
- Lectura de bibliografia i comentaris de textos.
- Treballs pràctics.
- Assistència a tutories.
- Comentari de plànols de ciutats.

X.- BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

BENEVOLO, Leonardo.: *Diseño de la ciudad*. 5 vols. Barcelona, Gustavo Gili, 1982.

----- *Orígenes del urbanismo moderno*. Madrid, Celeste Ediciones, 1982.

BONET CORREA, Antonio: *Las claves del urbanismo*. Barcelona. Planeta 1995.

CHUECA GOITIA, Fernando: *Breve historia del urbanismo*. Alianza Editorial. Madrid, 1968.

MORRIS, A. E. J. ***Historia*** de la forma urbana. Desde sus orígenes hasta la Revolución Industrial. Gustavo Gili, Barcelona, 1984.

VVAA: *Breve resumen histórico del urbanismo en España*. Madrid, Instituto de Estudios de la Administración local.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

ARGAN, G. C.: *La Europa de las capitales, 1600-1700*. Barcelona, 1964

BENEVOLO, Leonardo.: *La ciudad europea*. Barcelona, Crítica, 1993.

----- *Historia de la arquitectura del Renacimiento. La arquitectura clásica (del siglo XV al siglo XVIII)*. Barcelona, 1981.

- *Historia de la arquitectura moderna*. Barcelona, Gustavo Gili, 1994.
- BRAUNFELS, Wolfgang: *Urbanismo occidental*. Madrid, Alianza Forma, 1983.
- BONET CORREA, Antonio: *El urbanismo en España e Iberoamérica*. Madrid, 1991.
- LAURIE, Michael: *Introducción a la arquitectura del paisaje*. Barcelona, Gustavo Gili, 1983. Cap. II “El jardín en la historia”.
- MONTERO VALLEJO, Manuel: *Historia del urbanismo en España I*. Del eneolítico a la Baja Edad Media. Madrid, Cátedra, 1996.
- MURATORE, G.: *La ciudad renacentista*. Madrid, 1980.
- ROSENAU, Helen. *La ciudad ideal. Su evolución arquitectónica en Europa*. Madrid, Alianza Editorial, 1985.
- SCHOENAUER, Norbert: *6000 años de hábitat. De los poblados primitivos a la vivienda urbana en las culturas de Oriente y Occidente*. Barcelona, Gustavo Gili, 1984.
- VV. AA. *Historia del urbanismo*. Madrid, Instituto de Estudios de la Administración Local, 1981-1985. Varios vols.

XI.- AVALUACIÓ DE L'APRENENTATGE

- . Examen final en acabar el quadrimestre de caràcter teòric-pràctic.
- . Assistència i participació en les classes.
- . Valoració de les diferents tasques que es vagin exigint al llarg del curs.

En síntesi

. Prova escrita	60%
. Lectures bibliogràfiques	20 %
. Treballs pràctics personals	20 %

Cronograma:

Lliurament de la lectura obligatòria: Segona setmana d'abril (endarrerir si cau en vacances de pasqua a la primera setmana lectiva)

Lliurament dels treballs pràctics: Segona setmana de maig.